

ҚҰРЫЛТАЙ

23 тамыз

августа

ЖАҢАРУ ҮШІН

ДАУЫС БЕР!

ГОЛОСУЙ

ЗА ОБНОВЛЕНИЕ!

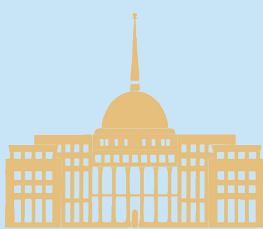
www.election.gov.kz

«АСТАНА БАРЫСЫ»
АНЫҚТАЛДЫ

3-БЕТ | ЕЛОРДА ТЫНЫСЫ

САНАЛЫ ҚОҒАМ –
САПАЛЫ МЕМЛЕКЕТ

6-БЕТ | ӘЛЕУМЕТ

СПОРТ ПЕН ИНТЕЛЛЕКТІНІҢ ҮЙЛЕСІМІ

Төлен ТІЛЕУБАЙ

(Соңы. Басы 1-бетте)

Астанадағы турнирде спортшылар фиджитал-футбол, фиджитал-баскетбол, фиджитал-жеке-жек, фиджитал-шутер, фиджитал-би, Dota 2, Mobile Legends: Bang Bang және PUBG: Battlegrounds секілді 8 бағыт бойынша күш сынасады.

Мемлекет басшысы Қасым-Жомарт Тоқаев «Болашақ ойындары-2026» халықаралық мультиспорт турнирінің ашылу салтанатында сөз сөйледі. «Барыс-Арена» стадионында өткен іс-шараға Өзбекстан Президенті Шавкат Мирзиёев, Қырғызстан Президенті Садыр Нургожоевич Жапаров, Тәжікстан Президенті Эмомали Рахмон және өзге ресми тұлғалар қатысты.

БІЗ ҮШІН ЗОР МӘРТЕБЕ

Ел Президенті салтанатты жиында «Болашақ ойындары-2026» сайысының Қазақстанда өтуі зор мәртебе екенін айтты.

«Ең алдымен, бәріңізге елордамыз – Астанаға шын жүрегіммен қош келдіңіздер деймін! Бүгін біз «Болашақ ойындары-2026» халықаралық сайысын бастаймыз. Бұл – елдеріміз арасындағы достық қарым-қатынасты нығайтатын мағынасы айрықша тарихи іс-шара. Дүбірлі дода биыл Қазақстанда алғаш рет өтіп жатыр. Біз үшін бұл – зор мәртебе» деді Қасым-Жомарт Тоқаев.

Мемлекет басшысы Болашақ ойындары Ресейдің бастамасымен жүзеге асқан жоба екеніне тоқталды.

«Жаңа ғана Ресей Президенті Қазақстанға және барша спортшыларға арнайы құттықтауын жолдады. Ыстық ықыласы үшін Ресей көшбасшысы – Владимир Владимирович Путинге зор ризашылығымды білдіремін.

Салтанатты рәсімге Тәжікстан Президенті Эмомали Шарипович Рахмон, Өзбекстан Президенті Шавкат Миромонович Мирзиёев, Қырғызстан Президенті Садыр Нургожоевич Жапаров қатысып отыр. Бауырлас елдердің басшыларына және ресми делегация жетекшілеріне алғыс айтамын. Баршаңызға мәлім, «Болашақ ойындары» – Ресейдің бастамасымен жүзеге асқан жоба. Бұл жобаның сәтті іске асуы Президент Владимир Путиннің арқасы деуге толық негіз бар.

калық спорт пен кибериндустрияны тоғыстырған жаһандық фиджитал-қозғалысқа тың серпін беретініне сенім білдірді.

«Ал бүгін бәріміз Ұлы дала төсінде бас қосып отырмыз. Елордамызға 30-дан астам мемлекеттен 800-ге жуық спортшы келді. Астанадағы «Болашақ ойындары» классикалық спорт пен кибериндустрияны тоғыстырған жаһандық фиджитал-қозғалысқа тың серпін береді деп сенемін» деді ол.

ды интеллект туралы арнайы заң қабылдады. Бұл заңдар осы аса маңызды саланың дамуына үлкен серпін берді. Басқаша айтсақ, бұл қадам еліміздің озық мемлекеттер қатарына қосылуының айқын дәлелі болды. Бірінші шілде күні еліміздің жаңа Конституциясы заңды күшіне енді. Бұл халқымыз үшін тарихи оқиға болды деп айтсақ, артық емес. Бас құжатта еліміздегі жасанды интеллектінің жоғары қарқынмен дамуына

лады. Елімізде нейрожелінің көмегімен түсірілген фильмдердің халықаралық фестивалі өтеді. Сондай-ақ келесі жылы елордамызда Халықаралық киберспорт федерациясының қолдауымен әлемдік дода ұйымдастырылады. Бұл – Қазақстанда іске асып жатқан ауқымды бастамалардың бір бөлігі ғана» деді Президент.

ЫНТЫМАҚТАСТЫҚТЫҢ «АЛТЫН КӨПІРІНЕ» АЙНАЛАДЫ

Қасым-Жомарт Тоқаев халықаралық сайыс барша адамзаттың жарасымды әрі бейбіт болашағын айшықтайтынына тоқталды.

«Бүгін елордамызда, шын мәнінде, ерекше іс-шара өтіп жатыр. Бұл – спорт пен интеллектінің үйлесімі, сонымен қатар күш-қайрат пен зияткерлік әлеуеттің бәсекесі. Олар арасында қарама-қайшылығы жоқ, керісінше бір-бірін толықтыратын ұғымдар екеніне көзіміз жетіп отыр. Алдағы сайыстардың түпкі философиялық мәні де осында. Осынау жаһандық ауқымдағы ойындар барша адамзаттың жарасымды әрі бейбіт болашағын айшықтайды. Қазақстан қашанда халықаралық қауымдастықпен бірге бейбітшілікті, қауіпсіздікті, әділеттілік пен дамуды қолдай береді» деді Мемлекет басшысы.

Сондай-ақ Мемлекет басшысы спорттың күш-қуаты, ақыл-ой мен цифрлық дәуірдің орасан әлеуеті үйлесім табатын турнир баршаға ортақ жасампаздық ұстанымымен толық үндесетінін айтты.

«Бұл турнир кереғар дүниелерді бір арнаға тоғыстырады. Оның негізінде шынайы және виртуалды әлем арасындағы ақылға қонымды тепе-теңдік жатыр. Бүгін осы аренаға негізінен жастар жиналып отыр.

Аз уақыт ішінде бұл жарыс жаһандық деңгейдегі сайысқа айналды. Бірінші дода Қазан қаласында өтіп, содан кейін Абу-Дабиде жалғасын тапты» деді Президент.

ФИДЖИТАЛ-ҚОЗҒАЛЫСҚА ТЫҢ СЕРПІН БЕРЕДІ

Қасым-Жомарт Тоқаев халықаралық турнир класси-

Мемлекет басшысы қазір бүкіл әлемде түбегейлі өзгерістер болып жатқанын тілге тиек етті.

«Озық технологиялар барлық салаға еніп, адамдардың тұрмыс-тіршілігіне ықпалын тигізуде. Жаңа дәуірдің талаптарына сай болу үшін біз толық цифрланған мемлекет құруға кірістік. Қазақстан Парламенті Цифрлық кодекс және Жасан-

және азаматтардың цифрлық әлемдегі құқығын қорғауға нақты кепілдік берілді. Бұл – шын мәнінде, бұрын-соңды болмаған, яғни өркениетке қарай жасалған озық қадам» деді Қасым-Жомарт Тоқаев.

КИБЕРСПОРТТАН ӘЛЕМДІК ДОДА ӨТЕДІ

Өз сөзінде Мемлекет басшысы Қазақстанда іске асырылып жатқан ауқымды бастамалардың бір бөлігін атап айтты.

«Біз осы жылды Цифрландыру және жасанды интеллект жылы деп жарияладық. Осылайша, цифрлық болашаққа нық сеніммен аяқ бастық. Бұл – мемлекетіміздің алдында тұрған аса маңызды стратегиялық мақсат. Осы міндетті біз бәріміз біртұтас қоғам ретінде табысты іске асыруымыз қажет. Сондықтан қазір елімізде жаңа заманға қажетті мамандар даярлау ісі тұрақты түрде жүзеге асырылып жатыр. Қазақстанда AI-Sana мемлекеттік бағдарламасы арқылы қазірдің өзінде жүздеген мың азамат тиісті құзыреттер мен дағдыларды меңгерді. Биыл күзде Астанада Жасанды интеллект университеті ашы-

Сіздер білімді, талантты, еңбекқор, талапты болсаңыздар, болашақтың іргетасы бекемделе түсетіні анық. Алда өздеріңізді биік белестерге бастайтын соқтықпалы-соқпақсыз жол күтіп тұр. Ой-пікірі ортақ, мүддесі бір, сенімді серіктер жандарыңыздан табылғанда ғана бұл жолды еңсеру оңай болмақ. Ойынға қатысушылардың әрқайсысы тыңғылықты дайындықтан өтті. Олар өз командаларының намысын абыроймен қорғауға әзір. Сіздер «жүзден жүйрік, мыңнан тұлпар» шығып, жаңа достар тауып, келешегі зор жобаларды бірлесе қолға аласыздар деп сенемін. Себебі «Болашақ ойындарының» басты миссиясы – адамдарды жаңа жетістіктер жолында жұмылдыру және жігерлендіру. Үлкен спорт қай кезде де әртүрлі мәдениеттерді тоғыстырып, мемлекеттер мен халықтар арасын жақындатуға себепкер болған. Сондықтан жаһандық сын-қатерлер өршіп тұрған жағдайда осындай бірегей жобалардың мән-маңызы арта түсетіні анық. «Болашақ ойындары» елдеріміздің арасындағы ынтымақтастықтың, достық пен келісімнің «алтын көпіріне» айналады деп сенемін» деді Қазақстан Президенті.

Мемлекет басшысы сөзінің соңында спортшыларға сәттілік тілеп, осы тамаша спорт мерекесін өткізуге атсалысқан барша азаматқа шынайы ризашылығын білдірді.

«Ұйымдастырушыларға, серіктестерге, төрешілер мен бапкерлерге, тиісті мамандарға және еріктілерге алғыс айтамын. Бұл ойындар халықтарымыздың тамыры терең достығын бекемдейді, береке-бірлігін арттыра түседі деп сенемін. Спортшыларға сәттілік тілеймін! Біз сіздерден тартысты ойын күтеміз. Ендеше, «Болашақ ойындары-2026» сайысын ашық деп жариялаймын!» деп сөзін аяқтады Қасым-Жомарт Тоқаев.

Одан кейін көрермендер театрландырылған шоу мен отандық эстрада жұлдыздары қатысқан концерттік бағдарламаны тамашалады.

ЕСІЛ ЖАҒАЛАУЫ – ЕЛОРДА КӨРКІ

«Заң мен тәртіп» қағидаты және «Таза Қазақстан» республикалық экология бастамасы жалғасып жатыр. Есіл өзенінің жағалауында қоғамдық тәртіпті қамтамасыз етуге бағытталған профилактикалық іс-шара өтті.

Астана қаласы Сарыарқа аудандық полиция басқармасының қызметкерлері аудан әкімдігі мамандарымен бірлесіп қоғамдық орындарға шолу жасады. Полиция қызметкерлері көшелерді, ауаларды, қоғамдық кеңістіктер мен көпшілік демалатын орындарды патрульдеп, құқық бұзушылықтарды анықтап, қала тұрғындарының өтініштеріне құлақ түрді. Жүргізіліп жатқан жұмыстар тазалықты, абаттандыруды және қоғамдық тәртіпті сақтауға бағытталған.

Астана қаласы Сарыарқа аудандық полиция басқармасы

бастығының орынбасары Асхат Жұмағалиевтің айтуынша, рейд барысында полиция қызметкерлері елорда тұрғындары мен қонақтарына түсіндіру жүргізіп, санитарлық талаптарды сақтау, қала аумағына ұқыпты қарау және қоғамдық орындарды ластамау қажет екенін еске

салды. Әсіресе қоқысты арнайы белгіленбеген орындарға тастау, қоғамдық аумақтарды ластау, темекі шегуге тыйым салынған жерлерде темекі өнімдерін пайдалану, сондай-ақ абаттандыру және аумақтарды күтіп ұстау қағидаларын бұзу жағдайына ерекше назар аударылды.

– Полиция қызметкерлері әкімшілік құқық бұзушылықтарды анықтаумен қатар, профилактикалық әңгімелер жүргізіп, ақпарат жадынамаларын таратады және тазалықты сақтау әрбір тұрғынның жауапкершілігі екенін еске салады, – деді Асхат Жұмағалиев.

БІЛІМ ГРАНТЫ БӨЛІНДІ

Астана қаласы әкімдігінің 2026 жылғы 25 мамырдағы №107-1777 қаулысына сәйкес, 2026-2030 жылдарға арналған жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру кадрларын даярлауға арналған мемлекеттік білім беру тапсырысы аясында 303 білім беру гранты бөлінді.

Қала әкімдігінің ресми сайты хабарлағанындай, мемлекеттік білім беру тапсырысы аясында жоғары оқу орындарына құжат қабылдау 2026 жылғы 5-10 тамыз аралығында өтеді. Астана қаласы әкімдігінің білім гранты конкурсына қатысу үшін талапкерлер тиісті жоғары оқу орнының қабылдау комиссиясына өтініш беруі қажет. Гранттар мына жоғары оқу орындары мен білім

беру бағдарламалары бойынша бөлінді. Атап айтқанда, Л.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университетінде көлік қызметтері бойынша, А.Құсайынов атындағы Еуразия гуманитарлық институтында мектепке дейінгі оқыту және тәрбиелеу бойынша, Astana International University жоғары оқу орнында мектепке дейінгі оқыту және тәрбиелеу; бастауышта оқытудың педаго-

гикасы мен әдістемесі; физика пәні мұғалімдерін даярлау; математика пәні мұғалімдерін даярлау; информатика пәні мұғалімдерін даярлау; орыс тілі мен әдебиеті пәні мұғалімдерін даярлау; көркем еңбек және сызу пәні мұғалімдерін даярлау және ақпарат технологиялары бойынша бөлінді. Сондай-ақ Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогикалық университетінде

мектепке дейінгі оқыту және тәрбиелеу; бастауышта оқытудың педагогикасы мен әдістемесі; информатика пәні мұғалімдерін даярлау; математика пәні мұғалімдерін даярлау; физика пәні мұғалімдерін даярлау; ақпарат технологиялары; арнайы педагогтарды даярлау бойынша дефектолог; логопед; тифлопедагог және сурдопедагог мамандықтарына, ал Esil University жоғары оқу орнында информатика пәні мұғалімдерін даярлау; математика пәні мұғалімдерін даярлау және ақпарат технологиялары бойынша білім гранты үлестірілді.

«АСТАНА БАРЫСЫ» АНЫҚТАЛДЫ

Елордалық балуандар Мейіржан Сламшайықов пен Олжас Шынкеев «Astana barysy» қалалық іріктеу турнирінде үздік шығып, ересектер арасындағы «Qazaqstan barysy» республикалық турниріне жолдама алды.

Таң сәриден басталған жарыста 100-ге жуық балуан сегіз салмақ дәрежесі мен түйе палуан бәсекесінде бақ сынады. Нәтижесінде түйе палуандар арасында Олжас Шынкеев жеңімпаз атанса, Мейіржан Сламшайықов күміс жүлдеге ие болды. Осылайша қос спортшы республикалық турнирде Астана қаласының намысын қорғау құқығына ие болды. Жарыс қорытындысы бойынша жеңімпаздар мен жүлдегерлер дипломдармен және бағалы сыйлықтармен марапатталды. Ал түйе палуандар арасындағы үздік екі балуанға дәстүрлі алтын және күміс белбеулер табысталды. Айта кетейік, Олжас Шынкеев пен Мейіржан Сламшайықов өткен жылы да елорда намысын «Qazaqstan barysy» республикалық турнирінде қорғаған еді.

ЕРЕКШЕ МУРАЛ АШЫЛДЫ

Астананың Байқоңыр ауданындағы М.Фабдуллин көшесі, 17/1 мекенжайында орналасқан тұрғын үйдің маңында ерекше мурал салынды.

Жаңа арт-нысан ауланы және оған іргелес жаяу жүргіншілер аймағын жандандырып, тұрғындар үшін тартымды әрі көрікті кеңістікке айналды. Бұрын бос тұрған қабырға енді жайлы кейіпте жатқан жасыл көзді мысықтың әсерлі бейнесімен безендірілді. Ол қалалық кеңістікпен үйлесімді

үндесіп, аумақтың сәнін келтіріп, тұрғындар мен қонақтарға арналған жаңа фотоаймаққа айналды. Жергілікті тұрғындар қабырғадағы ерекше туындыны жылы қабылдап, жасыл көзді мысық бейнеленген муралдың суретін әлеуметтік желілерде жариялай бастады.

Талғат Рахманбердінің басқа қызметке ауысуына байланысты Астана қаласы Байқоңыр ауданының әкімі болып Нұрлан Әлімжанов тағайындалды. Тағайындау Қазақстан Республикасы Президенті Әкімшілігінің және қалалық мәслихат депутаттарының келісімімен жүзеге асты.

АУДАН ӘКІМІ ТАҒАЙЫНДАЛДЫ

Нұрлан Әлімжанов мемлекеттік қызметтегі еңбек жолын 2012 жылы бастаған. 2012 жылдың тамызынан 2015 жылдың шілдесіне дейін Қарағанды қаласының Октябрь ауданы әкімі аппаратында және Балқаш қаласы әкімі аппаратында түрлі қызметтер атқарды. 2015 жылдың шілдесінен 2020 жылдың маусымына дейін орталық және жергілікті атқарушы органдарда басшылық қызметтерде болды. 2020 жылдың маусымынан 2022 жылдың

шілдесіне дейін Қарағанды облысының мемлекеттік сатып алу басқармасын басқарды. Ал 2022 жылдың шілдесінен 2023 жылдың сәуіріне дейін Қарағанды облысы кәсіпкерлік басқармасының басшысы қызметін атқарды. 2023 жылдың сәуірінен тамызына дейін Астана қаласы әкімі аппараты басшысының орынбасары болды. 2023 жылғы 4 қыркүйекте Астана қаласы Активтер және мемлекеттік сатып алу басқармасының басшысы болып тағайындалған.

МЕРЗІМІНЕН БҰРЫН ТОҚТАТЫЛДЫ

Астана қаласы мәслихатының кезектен тыс сессиясында мәслихаттың екі депутатының өкілетін мерзімінен бұрын тоқтату мәселесі қаралды. Тиісті баяндаманы қаланың аумақтық сайлау комиссиясының төрағасы Бейсембай Жұмабеков жасады.

Қазақстан Республикасы Президентінің Жарлығымен Құрылтай депутаттарының сайлауы 23 тамызға тағайындалғанын атап өткен баяндамашы осыған байланысты мәслихат депутаттарынан өз өкілетін мерзімінен бұрын тоқтату туралы жеке өтініштері келіп түскенін жеткізді. Осының негізінде елорда мәслихатына «Аманат» партиясы» қоғамдық бірлестігінің Астана қалалық филиалының партиялық тізімі бойынша сайланған Кендебай Адамбеков пен бірмандатты аумақтық сайлау округі бойынша сайланған Ләззат Разбекованың депутаттық өкілетін мерзімінен бұрын тоқтатуды ұсынды. Мәслихат депутаттары бұл ұсынысты қолдады.

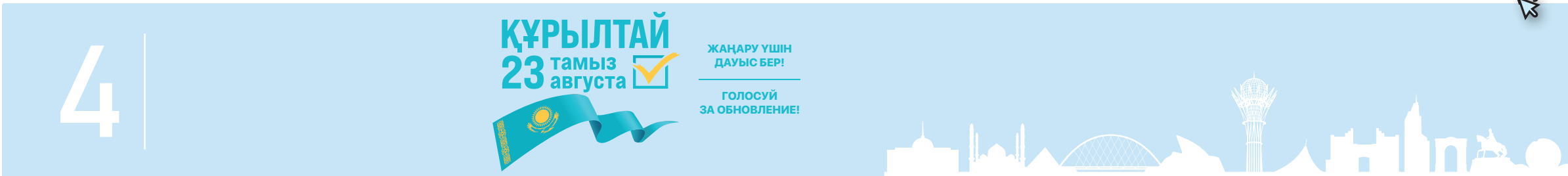
БАС ҚАЛАДА РЕЙД ЖҮРГІЗІЛДІ

Астана қаласының Балалардың құқықтарын қорғау басқармасы, қала әкімдігі жанындағы әйелдер істері және отбасы-демография саясаты жөніндегі комиссия мүшелері, кәмететке толмағандардың істері және олардың құқығын қорғау жөніндегі комиссия, Астана қаласы Нұра ауданы әкімі аппаратының қызметкерлері аудан прокуратурасы және полиция басқармасымен бірлесіп, ойын-сауық орындарына рейд жүргізді.

Тексерудің мақсаты – қоғамдық орындарда қалың шегуді, басқа да құқық бұзушылықтарды анықтап, олардың жолын кесу. Аталған тексеру жұмысы «Заң мен тәртіп» қағидаты аясында жасалды. Рейд қорытындысы бойынша анықталған құқық бұзушылықтар үшін жылы қабылдап, жасыл көзді мысық бейнеленген муралдың суретін әлеуметтік желілерде жариялай бастады.

құрайтын 69 әкімшілік хаттама толтырылды. – Заң талаптарын сақтау – әр азаматтың ортақ жауапкершілігі. Осындай рейдтер құқық бұзушылықтардың алдын алуға, оларды дер кезінде анықтауға және қоғамдық орындардағы тәртіп мәдениетін қалыптастыруға ықпал етеді, – деді Астана қаласы Нұра ауданы әкімдігі кәсіпкерлік бөлімінің басшысы Салавди Арықбеков.

Олжас МҰРАТБЕКҰЛЫ

№89 (4987) 30/07/2026 Бейсенбі

ЖАҢҒЫРУДЫҢ ЖАҢА КЕЗЕҢІ

Қазақстан соңғы жылдары мемлекеттік басқару жүйесін жаңғыртуға бағытталған ауқымды саяси реформаларды кезең-кезеңімен жүзеге асырып келеді. Мемлекет басшысы Қасым-Жомарт Тоқаевтың бастамасымен қолға алынған өзгерістердің басты мақсаты – халықтың мемлекеттік басқаруға қатысу мүмкіндігін кеңейту, билік институттарының ашықтығын арттыру және азаматтардың дауысын нақты естітіп, заң үстемдігі орныққан Әділетті Қазақстанды қалыптастыру.

Бұл бағыттағы реформалар қоғам өмірінің түрлі саласын қамтып отыр. Елде заң үстемдігін нығайту, құқықтық мәдениетті қалыптастыру, мемлекеттік институттардың жауапкершілігін арттыру және азаматтардың құқықтарын қорғау мәселелері мемлекеттік саясаттың негізгі басымдықтарының біріне айналды. Сонымен қатар «Таза Қазақстан» бастамасы аясында экологиялық мәдениетті қалыптастыру, қоғамдық жауапкершілікті күшейту, елді мекендердің тазалығы мен өмір сүру сапасын жақсарту бағытындағы жұмыстар да кең көлемде жүргізілуде. Ал «Заң және тәртіп» қағидаты құқықтық мемлекет құрудың басты тетігі ретінде қоғамдық қауіпсіздікті күшейтуге, заң талаптарының мүлтіксіз орындалуына және мемлекеттік басқарудың тиімділігін арттыруға бағытталған.

Осындай жүйелі өзгерістердің заңды жалғасы ретінде өтетін алдағы сайлау ерекше маңызға ие. Өйткені кез келген демократиялық мемлекетте сайлау – жай ғана саяси науқан емес, халықтың елдің алдағы даму

бағытын айқындайтын маңызды саяси институт. Ол азаматтардың өз таңдауын еркін білдіруіне, саяси күштердің қоғам алдындағы жауапкершілігін арттыруға және мемлекеттік шешімдердің халық мүддесіне жақын қабылдануына ықпал етеді.

Парламенттік жүйенің тиімділігі де дәл осындай бәсекелі саяси ортада айқын көрінеді. Парламентте әртүрлі көзқарастағы саяси күштердің болуы қоғамдық пікірдің жан-жақты ескерілуіне мүмкіндік береді. Әртүрлі партиялар ұсынатын бағдарламалар мен бастамалардың ашық талқылануы заңдардың сапасын арттырып қана қоймай, билік пен қоғам арасындағы байланысты нығайтады. Бұл өз кезегінде мемлекеттік саясаттың тиімділігіне, экономикалық және әлеуметтік реформалардың сапалы жүзеге асуына оң әсер етеді.

Қазіргі сайлауалды науқанның басты ерекшелігі де – осы саяси мәдениеттің жаңа деңгейге көтеріліп келе жатқанын көрсетуде. Бұрын үгіт-насихат негізінен ресми кездесулермен және бағдарламаларды таныстырумен шектелсе, бүгінгі таңда

саяси партиялар азаматтармен байланыс орнатудың тың тәсілдерін қолдануда. Әлеуметтік желілердегі тікелей эфирлер, ашық пікірталастар, қоғамдық кездесулер, сараптамалық алаңдар, жастарға арналған іс-шаралар және цифрлық технологияларды пайдалану саяси бәсекенің мазмұнын өзгертіп келеді.

Ең маңызды өзгерістердің бірі – партиялардың бір-бірінің бағдарламаларын ашық талқылауы мен қоғамдық пікірталастың күшеюі. Бұл саяси мәдениеттің қалыптасып келе жатқанын, бағдарламалардың сапасына қойылатын талаптың артқанын көрсетеді. Ендігі таңда басты назар тек сайлауалды уәдеге емес, ұсынылған бастамалардың өміршеңдігіне, олардың экономикалық және әлеуметтік тиімділігіне аударыла бастады.

Әр партия өз идеологиялық бағытына сәйкес қоғамның түрлі мәселелерін көтеріп келеді. Бірі кәсіпкерлікті қолдау мен экономикалық өсімді алға тартса, енді бірі әлеуметтік әділеттілікке, еңбек адамының құқығына немесе экологиялық қауіпсіздікке басымдық береді.

Ауылдық аумақтарды дамыту, өнеркәсіпті жаңғырту, білім беру, денсаулық сақтау, цифрландыру, жастар саясаты сияқты өзекті бағыттар да сайлауалды бағдарламалардың негізгі өзегіне айналып отыр. Бұл сайлаушыларға әртүрлі көзқарастарды салыстырып, саналы таңдау жасауға мүмкіндік береді.

Жалпы алғанда, қазіргі сайлауалды науқан алғашқы күндерден-ақ бұрынғылардан айтарлықтай ерекшеленіп отыр. Бұрын үгіт кезеңі көбіне ресми кездесулер мен бағдарламаларды таныстырумен шектелсе, бүгінде партиялар әлеуметтік желілерді белсенді игеріп, дәстүрлі емес ашық форматтарды пайдаланып, бәсекелестерімен ашық пікірталасқа түсуде.

Жалпы, биылғы сайлау науқаны елдегі саяси мәдениеттің жаңа кезеңге көтеріліп келе жатқанын байқатады. Партиялар қоғаммен ашық байланыс орнатуға, нақты ұсыныстар ұсынуға және өзара бағдарламалық бәсеке арқылы сайлаушылар сеніміне ие болуға ұмтылуда. Мұндай үрдіс – демократиялық институттардың нығаюына, азаматтардың саяси белсенділігінің артуына және елдің ұзақ мерзімді тұрақты дамуына оң ықпал ететін маңызды факторлардың бірі.

Марат МҰСТАФИН,
Астана қаласы
Алматы ауданы Ардагерлер кеңесінің төрағасы

МАҚСАТ – АШЫҚ ӘРІ ТИІМДІ ҚЫЗМЕТ ҰСЫНУ

ҚР Мемлекеттік қызмет істері агенттігінің Астана қаласы бойынша департаменті – елорда аумағында мемлекеттік қызметтердің сапалы көрсетілуіне мемлекеттік бақылау жүргізетін негізгі орган.

Департамент өз құзыреті шеңберінде мемлекеттік қызмет көрсететін мемлекеттік органдар мен ұйымдардың қызметін тұрақты түрде бақылауда ұстайды. Мемлекеттік қызмет көрсету тәртібі мен қолданыстағы заңнаманың сақталуын қамтамасыз ету мақсатында әдістемелік көмек көрсетіп, анықталған заң бұзушылықтарды жою туралы ұсыну және оларды қайта болдырмау үшін ұсыныстар жолдайды.

Осы бағытта 2026 жылдың I жарты жылдығындағы қызмет сапасын арттыру, заң талаптарын сақтау және азаматтардың құқықтарын қорғау бойынша кешенді жұмыстар жүргізілді.

Есепті кезеңде 80 астам бақылау іс-шаралары жүргізілді (5 жоспарлы тексеру, 56 азаматтар мен заңды тұлғалардың өтініштері негізінде, 22 сыртқы байқау). Жүргізілген тексерулер мен байқау нәтижесінде 75 644 бұзушылық анықталып, оның 911 мемлекеттік қызмет көрсету тәртібін бұзу, ал 19 643 қызмет көрсету мерзімдерінің

сақталмауына, 55 029 қызмет көрсетуден негізсіз бас тарту, 61 басқа да бұзушылықтарға қатысты болды. Анықталған кемшіліктерді жою және қызмет көрсету сапасын арттыру мақсатында 6 нұсқама енгізіліп, 16 ұсыным берілді. Бұл өз кезегінде қызмет сапасын тұрақты бақылаудың маңыздылығын көрсетеді және бақылау бағытында мемлекеттік органдары мен ұйымдарымен үйлестіру жұмыстары жүргізіліп, тексерулердің қайталануына жол бермеу шаралары қолға алынды.

Азаматтардың өтініштерімен жұмыс жүйелі түрде ұйымдастырылып, олардың негізінде тиісті шаралар қабылданып келеді. Соның ішінде заманауи кері байланыс арналарының бірі – «Telegram Bot» арқылы келіп түскен өтініштер де жедел қаралып, азаматтардың мәселелері шешілуде.

Мемлекеттік қызметтерді көрсету сапасы мәселелері бойынша 87 шағым қаралып, оның ішінде негізгі жүгінгендердің ішінен 100%-ы (14 қызмет алушының) құқықтары қалпына келтірілген.

Сондай-ақ, жүргізілген байқау нәтижесінде 31 қызмет алушылардың бұзылған құқықтары қалпына келтірілді.

Тәртіп пен жауапкершілік мәселесіне келсек, рұқсат қржаттарын беру мерзімдерін бұзу деректері бойынша 4 әкімшілік қаттама рәсімделіп, 169 070 теңге көлемінде айыппұл салынды, сондай-ақ қызмет берушілердің 12 қызметкері тәртіптік жауапкершілікке тартылды. Бұл қабылданған шаралар да мемлекеттік қызмет көрсету сапасын арттыруға бағытталған.

Ақпараттық-түсіндіру жұмыстары да қарқынды жүргізілуде. Халықтың мемлекеттік қызметтерді алу бойынша хабардарлығын арттыруна 100-ге жуық түсіндіру іс-шаралары жүргізілді, оның ішінде Халыққа қызмет көрсету бөлімдерінде және «Азия Парк» сауда-үйінде «Қызмет алушылар күні» өткізілді, «Елге қызмет» телебағдарламасының шығарылымдары, БАҚ-да мақала мен сұхбаттар, семинар-лекциялар, интернет-конференция, радио және тікелей эфирлер өткізіліп

тұрғындардың құқықтық сауатын арттыруға ықпал етті.

Қоғаммен байланыс шеңберінде Департамент жанындағы Ведомстваралық жұмыс тобының 2 отырысы өтті және отырыс шеңберінде мемлекеттік қызметтер көрсету бойынша өзекті мәселелер талқыланып, мемлекеттік органдарға 24 нақты ұсыныс берілді. Сондай-ақ, қоғам белсенділермен бірге мемлекеттік орган мен ұйымдарда мемлекеттік қызметтер көрсету саласындағы заңнаманы сақтауы, оның ішінде мобильділігі төмен азаматтарға қолайлы жағдай жасау мақсатында 17 қоғамдық мониторинг жүргізіліп, анықталған ескертулер бойынша тиісті шаралар қабылданды.

Мемлекеттік көрсетілетін қызметтердің бизнес-процестерін талдау нәтижесі бойынша оларды жетілдіруге 18 ұсыныс әзірленген.

Жалпы алғанда, 2026 жылдың I жарты жылдығындағы атқарылған жұмыстар мемлекеттік қызмет көрсету сапасын арттыруға бағытталған жүйелі қадамдардың жүзеге асырылып жатқанын көрсетеді. Негізгі мақсат – әрбір азаматқа қолжетімді, ашық әрі тиімді қызмет ұсыну.

ҚР Мемлекеттік қызмет істері агенттігінің Астана қаласы бойынша департаменті

САЯСИ ЖҮЙЕНІ ДАМЫТАДЫ

Шетелдік инвесторлар алдағы Құрылтай сайлауын Қазақстанның саяси жүйесін дамытудағы маңызды қадам деп санайды.

Олардың пікірінше, бір палаталы парламентке көшу заң шығару үдерісін жеңілдетіп, ашық әрі тиімді етеді. Жаңа модель – органның рөлін күшейтіп, мемлекеттік институттардың жауапкершілігін арттырады. Сонымен қатар Құрылтайдың өкілеттіктерін кеңейту арқылы парламенттік бақылау нығаяды. «Қабылданатын шешімдердің сапасы жақсарады», - дейді сарапшылар.

– Белгілі бір деңгейде бұл модель халықаралық тәжірибеге сәйкес келеді. Көптеген мемлекет, әсіресе Еуропаның бірқатар елі, бір палаталы парламент жүйесімен табыс-

ты жұмыс істеп келеді. Бұл демократиялық бақылауға нұқсан келтірмей, шешімдерді жедел қабылдауға мүмкіндік береді, - дейді «KAZ CAPITAL SDN BHD» компаниясының төрағасы Шахул Хамид Бин Мохд Исмаил.

– Қазақстан Құрылтайына сайлау жалпы Еуразия кеңістігі үшін де маңызды саяси оқиға. Өйткені бұл халық билігінің егемен үлгілерін қалыптастырудағы маңызды үрдісті айқын көрсетеді. Осы тұрғыдан алғанда Қазақстан көшбасшы елдердің бірі, – дейді Беларусь ұлттық кітапханасының бас директоры Вадим Гигин.

ШЕТЕЛДІК БАҚ ТІРКЕЛУДЕ

ҚР Сыртқы істер министрлігі 2026 жылғы 23 тамызға белгіленген Қазақстан Республикасы Құрылтайы депутаттарының сайлауын жариялауға ниетті шетелдік бұқаралық ақпарат құралдар өкілдері үшін аккредиттеу басталғанын хабарлады.

ҚР заңнамасына сәйкес шетелдік журналистер ҚР аумағында кәсіби қызметін Сыртқы істер министрлігі берген тұрақты немесе уақытша аккредиттеу болған жағдайда ғана жүзеге асыра алады. Шетелдік БАҚ өкілдеріне жеке басын куәландыратын құжатты ұсынған жағдайда бір аудармашымен бірге жүруге рұқсат етіледі. Шетел бұқаралық ақпарат құралдарында өкілдеріне аккредиттеу өтінімдерін ү.ж. тамыздың 16-на дейін, хаттың тақырыбында «Kigultai Elections 2026» деп көрсетіп, келесі электронды пошта арқылы жіберуді сұраймыз:

accreditation@mfa.kz
Аккредиттеу үшін қажетті құжаттар:
– журналисті аккредиттеуді сұрайтын бас редактордың хаты;
– журналистің қолданыстағы шетелдік паспортының көшірмесі;
– толтырылған аккредиттеу нысаны;
– журналистің электрондық фотосуреті (3×4 см);
– БАҚ туралы анықтамалық ақпарат.
Сұрақтар туындаған жағдайда ҚР CIM баспасөз қызметіне +7 7172 72 01 33 телефоны арқылы хабарласу қажет.

ПАРТИЯАРАЛЫҚ ТЕЛЕДЕБАТТАР ӨТЕДІ

Құрылтай депутаттарын сайлау жөніндегі сайлауалды науқан аясында республикалық телеарналардың эфирінде партияаралық теледебаттар өтеді.

Бұл туралы Орталық сайлау комиссиясының отырысында мәлім болды. Орталық сайлау комиссиясының мүшесі Ләззат Сүйіндіктің айтуынша, «Қазақстан Республикасындағы сайлау туралы» Конституциялық заңға сәйкес, бұқаралық ақпарат құралдары белгіленген талаптарды сақтай отырып, дебаттар өткізу үшін өз алаңдарын ұсынуға құқылы. Ол бұқаралық ақпарат құралдары мен онлайн-платформалар сайлауалды үгіт-насихат кезеңі басталғанға дейін, яғни 2026 жылғы 18 шілдеге дейін, шарт негізінде үгіт материалдарын орналастырудың құны мен талаптары туралы ақпаратты жариялап,

оны Орталық сайлау комиссиясына ұсынуға міндетті екенін атап өтті. Сонымен қатар партиялық тізімдерін ұсынған саяси партиялар телеэфирге шығуға, оның ішінде теледебаттарға қатысуға байланысты шығындарды өздерінің сайлау қорлары есебінен қаржыландыра алады. Ләззат Сүйіндіктің сөзінше, қазіргі уақытта Орталық сайлау комиссиясы 24КЗ телеарнасында партияаралық теледебаттарды ұйымдастыру мәселесін пысықтап жатыр. Бұдан бөлек, комиссияға түскен өтінімдерге сәйкес, теледебаттарды Qazaqstan, 7 арна және Jibek Joly телеарналарының эфирінде өткізу де жоспарланған.

ЖАЗҒЫ ДЕМАЛЫС – БАЛА ҮШІН СЕРПІЛІС

Жадыраған жаз шықса мемлекет те, ата-ана да баланың жазғы демалысын ойлайды. Өйткені бос уақыт көп. Оны тиімді ету бәріне парыз болып тұр. Жүгенсіз жібермей, пайдалы етіп өткізу аса маңызды. Үкімет дерегінше, бүгінде ел бойынша 10,8 мың ұйымда 3,2 млн-нан астам бала жазғы демалыспен қамтылған. Оның ішінде жыл бойы және маусымдық жұмыс істейтін 176 орталықта 116 мыңнан астам бала сауықтырудан өтсе, тағы 3,1 млн-нан астам бала 10,7 мыңнан астам мектеп жанындағы лагерь мен қосымша білім беру ұйымында демалыпты.

Олжас
ЖОЛДЫБАЙ

Елордада да балалардың жазғы демалысын ұйымдастыру жүйелі түрде жалғасын тауып жатқанға ұқсайды. Себебі өзге өңірлер бас қалаға қарап бой түзейтіні анық.

Астана қаласы Білім басқармасының мәліметінше, биыл 242 мыңнан астам оқушыны жазғы демалыс және сауықтыру шараларымен қамту жоспарланған. Бүгінге дейін демалыстың алғашқы екі кезеңінде 180 мыңға жуық бала түрлі лагерьлер мен жазғы жобаларға қатысып үлгерді. Қазіргі уақытта үшінші маусым жалғасын тауып отыр.

Жазғы демалысты ұйымдастырудағы басты мақсат – әрбір оқушының уақытын мазмұнды, пайдалы әрі қауіпсіз өткізуіне жағдай жасау. Бұл бағытта әлеуметтік осал санаттағы отбасылардың балаларына ерекше көңіл бөлінуде. Қазіргі таңда 11 мыңнан астам бала жазғы демалыспен қамтылып, оның ішінде 2681 оқушы жергілікті бюджет есебінен кезек-кезеңімен қала сыртындағы сауықтыру лагерьлеріне жіберіледі.

«Барап» балаларды сауықтыру лагерьі 1600-ден астам баланы қабылдайды. Мұнда қауіпсіз әрі сапалы демалысты ұйымдастыру үшін барлық жағдай жасалған. Оқушылар спорттық, шығармашылық, мәдени-танымдық және зияткерлік іс-шараларға қатысып, таза ауада тынығып, жаңа достар тауып, өз қабілетін дамытуға мүмкіндік алуда. Лагерь жұмысы санитариялық талаптар мен қауіпсіздік нормаларына сәйкес ұйымдастырылған.

Балдырғандардың бос уақытын тиімді ұйымдастыру мақсатында мектеп жанындағы бейіндік лагерьлер де жұмыс істеуде. «Дидарлы жаз-2026» жобасы аясында оқушылар спорт жарыстарына қатысып, салауатты өмір салтын насихаттауда. Ал «Атамекен» этнолагерлерінде балалар ұлттық құндылықтармен, қазақ халқының салт-дәстүрі және мәдени мұрасымен таныса алады.

Астана қаласы Білім басқармасының баспасөз хатшысы Аяжан Амантайқызының сөзінше, балалардың жазғы демалысын ұйымдастыру барынша қолға алынған. Ең бастысы қауіпсіздік ережелері қатаң сақталып отыр.

– Қосымша білім беру ұйымдарының базасында қысқамерзімді клубтар мен тақырыптық лагерьлер ұйымдастырылып, мыңдаған баланың жазғы демалысын мазмұнды өткізуіне мүм-

кіндік жасалған. Қауіпсіздік – басты назардағы мәселе. Осыған байланысты білім беру ұйымдары, полиция, төтенше жағдайлар қызметі, санитариялық-эпидемиологиялық бақылау және денсаулық сақтау саласының мамандарымен бірлесіп қауіпсіздік талаптары бойынша нұсқамалар өткізіліп, түсіндіру жұмысы жүргізілді.

дейін жүйелі түрде жалғасады, – деді Білім басқармасының өкілі.

Ашық дереккөздерге сүйенсек, қалада күндізгі лагерьлер де жетерлік. Дәлірек айтқанда, оларда да тіл мектептері, IT-орталықтар және жекеменшік лицейлер базасында «Мирас», «Oxford», «Speakabo» жазғы лагерьлері ұйымдастырылады. Қала

Барлық ұйымға арнайы жадынамалар таратылды, қауіпсіздік талаптарының сақталуы – тұрақты бақылауда. Астана қаласында балалардың қауіпсіз, қызықты әрі мазмұнды жазғы демалысын ұйымдастыру бағытындағы жұмыстар жазғы маусым аяқталғанға

ішіндегі 5 күндік лагерьлердің бағасы орта есеппен 40000 теңгеден басталады. Бурабай немесе өзге де шипажай аймақтарындағы, қала сыртындағы «Приозерный», «Хилтон» сияқты ақылы лагерьлер бағдарламасына қарай 150-400 мың теңге аралығын қамтиды.

Таңның атысынан күннің батысына дейін тұрмыстың қамымен жүрген ата-аталар кей-кейде бала-шағаға уақыт бөле алмай жатады. Өйткені «қыстың қамын жаз ойла» дегендей, күн жылы кезде барынша еңбек етіп, тіпті қосымша жұмыс істеп, табыс тауып, қор жинау үшін алыс жактарға да кететіні анық. Сондықтан жазғы лагерьлер ата-аналар үшін таптырмас орын болып отыр.

Астана қаласы әкімдігіне қарасты «Өркен» балалар мен жасөспірімдер дене тәрбиесі орталығының директоры Гинаят Сыздықов балаларға арналған патриоттық іс-шараларды ұйымдастыру кезінде пікір білдірген еді.

– Өскекең ұрпақтың жазғы демалысын тиімді ұйымдастыру үшін әскери-патриоттық шаралар ұйымдастырылып келеді. Бұл бір жағынан әр баланың бос уақытын тиімді пайдаланып, ұлттық патриоттық тәрбиеге баулиды. Екінші жағынан гаджеттер мен смартфондардан бас тартып, спорт жаттығуларымен шұғылданып, зерек болып өсуі үшін жасалып жатыр. Ілкімді жұмыстар олардың бойына күш-жігер беріп, мықты азамат болып қалыптасуына септеседі, – дейді ол.

Бастауыш сыныптардың 75 мыңнан астам оқушысы мектеп жанындағы лагерьлермен қамтылуда. 5-10-сыныптың 89 мыңға жуық оқушысы «Оқитын ұлт: ozuq ult», «Болашақ LAB», «Green city: балалар тандауы», «Әділет camp», «Smart bala», «Саяхат&Спорт» сияқты бейіндік лагерьлерге қатысады.

Жазғы демалыс аясында 32 мектеп жанынан «Атамекен» этнолагері ашылып, балаларға ұлттық құндылықтарды дәріптеуге бағытталған іс-шаралар ұйымдастырылуда. Жекеменшік мектептер базасында да 35 мыңнан астам баланың демалысын қамту көзделген.

Әл-Фараби және Махамбет Өтемісұлы атындағы Оқушылар сарайларында, «Таным» кешенінде «Kidshub tanym», «Жұлдыздар академиясы», «Sport mix», «Eco life» бағыттарындағы арнайы жобалар жүзеге асуда. Осылайша, Астанада балалардың жазғы демалысын мазмұнды әрі қауіпсіз ұйымдастыру, олардың шығармашылық, зияткерлік және спорттық дамуына жағдай жасау бағытындағы жұмыстар кешенді түрде жүргізілуде. Айта кетейік, биыл елордада жазғы демалыс кезеңінде лагерьлерге қатысу 1-10-сынып аралығын қамтиды.

– Балаларым жылда жазғы лагерьге қатысып, демалып келеді. Тіпті Бурабайға барып, 15 күн демалып, өзіне достар табады. Өзімнің 5 балам бар. Үлкендерім мектепті бітіріп қалды. Кейінгілері 5-6-сыныптарда оқиды. Сондықтан әзірге ұзаққа жібермеймін. Бір балам сабақты үздік оқып, домбыра үйірмесіне қатысып жүр. Сондықтан қаладағы этнолагерге қатыстырғанды құп көрдім. Өйткені қала баласы жаһандану процесіне, интернетке мейлінше жақын болады екен. Ал ұлттық құндылықтарға қарай бейімдесек, домбырада ойнап, алтыбақан теуіп, асық атып үйренсе, ұлттық болмысымызды сезінер деген ниеттемін. Сол үшін де лагерьдің берері көп. Қазір мемлекеттік балалар лагерьлерінде 3-5 мезгіл ыстық тамақ пен сусындар беріліп, керемет жатын орындар мен түрлі үйірмеге бейімделген алаңқайлар жасалған. Жекеменшік лагерьлерден еш кем түспейді. Ең бастысы көпбалалы жанұялар, аз қамтылған отбасылардың балаларының жазғы демалысын барынша ойлап, тегін үйірмелерге баруына ақпараттандырып, қолдау жасау, көптеген отбасы үшін зор қолдау болар еді, – деп түйді ата-ана Айнагүл Өбілбек.

Төкелері, әр баланың қауіпсіздігі, бақытты балалық шағы, дұрыс тынығуы, сергіп өсуі, жан-жақты болуы ата-ана үшін де, мемлекет үшін де маңызды. Көпбалалы, аз қамтылған жанұялардың балаларының жағдайы да естен шығарылмай, оларға жасалатын қамқорлық артса, елге үлкен кәде. Ал баланың балалық шағын ойлау болашаққа салынған инвестициямен тең.

САНАЛЫ ҚОҒАМ – САПАЛЫ МЕМЛЕКЕТ

Бес жыл бұрын құрылған «Сенімен Болашақ» республикалық қоғамдық бірлестігі осы уақыт ішінде адами құндылықтарды дәріптеу және әр азаматтың қоғам алдындағы жауапкершілігін күшейтуді негізге ала отырып, саналы азаматтық қоғам қалыптастыру бағытында бірқатар қоғамдық бастамаларды жүзеге асырды. Бірлестіктің мерейтойына орай ұйымдастырылған «Тектілер ту көтереді» республикалық журналистер байқауы да осы ұстанымның жалғасы болды. Ұйымдастырушылардың айтуынша, байқаудың басты мақсаты – қоғамдағы азаматтық жауапкершілікті нығайтуға, азаматтық қоғам белсенділерінің бастамаларын кеңінен насихаттауға бағытталған журналистердің еңбегін қолдау.

Салтанатты жиында сөз алған «Сенімен Болашақ» республикалық қоғамдық бірлестігінің құрылтайшысы, идея авторы Нұркен Асанов бұл бес жылды жеке жетістік емес, ортақ іске сенген азаматтардың еңбегі деп бағалады.

– «Құлға рахмет айтпаған, Жаратқанға шүкіршілік ете алмайды» демекші, өз атымнан, әріптестерімнің атынан, «Сенімен Болашақтың» 160 мың мүшесінің, жанашырлары мен сарапшыларының атынан алтын уақыттарыңызды бөліп, бүгінгі іс-шарамызда жанымыздан табылғандарыңызға шынайы алғысымды білдіремін. Алғашында талабыма, кейін талғамыма, ақырында тағдырыма айналған «Сенімен Болашақ» бірлестігіне де бес жыл толды, – деді Нұркен Асанов.

Азаматтық қоғамның басты күші – саналы ұрпақ

Оның айтуынша, қоғамдық ұйым құрудағы негізгі мақсат – қоғамды сөзбен емес, нақты іспен өзгерту. Осы бес жыл ішінде жүзеге асқан мыңдаған бастама бір ғана идеяға – азаматтық сананы күшейтіп, елдік жауапкершілікті арттыруға бағытталды.

– Саналы қоғам – сапалы мемлекет болары ақиқат. Мәшһүрше айтсақ, киіз үйіңнің есігі ашық қалса, ол жерге ит те, құс та кіреді. Яғни есігімізге бекем болатық. Абайша айтқанда, осы елдің күзетшісі бола білетік деп азаматтық қоғамның санасын оятып, тілмен емес, тірлікпен іс қылатық деген ниетпен жолға шыққанмызға бес жыл болыпты. Осы бес жыл ішінде «Сенімен Болашақ» қоғамда шама-шарқынша орасан еңбектер атқарды, – деді құрылтайшы.

Нұркен Асанов бүгінде әлемдегі геосаяси ахуал әр елдің ішкі бірлігі мен қоғамдық тұтастығының қаншалықты маңызды екенін айқын көрсетіп отырғанын айтты. Сондықтан бейбіт өмірдің қадірін түсініп, адами құндылықтарды сақтауға әр азамат жауапты болуы тиіс екенін ерекше атап өтті.

– Аумалы-төкпелі заманда өмір кешудеміз. Дүниенің тоқсаннан астам елінде үлкенді-кішілі қақтығыстар мен қан төгістер орын алуда. Ел Президентінің саликалы саясатының арқасында аспанымыз ашық, ұйқымыз тыныш. Бірақ бағаламағанға бақ, қадірлемегенге құт қонбайды. Осы бейбіт заманды пайдалана отырып,

сеніміне, нанымына, ұлты мен нәсіліне қарамастан, адами құндылықтарды ту етіп, ұлттық құндылығымызды тұғырына отырғызуға ел болып жұмыла еңбек етуіміз керек. Елге, ел мүддесіне жаны ашитын азаматтық қоғам қалыптастыруға сіз болып, біз болып қызмет етуіміз керек, – деді ол.

Құрылтайшының пікірінше, бұл мақсатқа жетудің ең тиімді жолы – ағартушылық. Ол тек мұғалімнің немесе ғалымның міндеті емес, қоғамға ықпал ететін әрбір мамандықтың, соның ішінде журналистиканың да басты миссиясы.

– Елдік мүдде, ел болашағы, ұрпақтың келешегі жолында «Тектілер ту көтереді» қағидасын ұстана отырып, ағартушылықпен айналысып, қоғамның өзін тауып, өзегіне оралуына жұмыла еңбек етуіміз қажет. Біздер үшін халыққа қызмет ету қандай міндет болса, бұқаралық ақпарат құралдары үшін де елдік мүддеге қызмет ететін ағартушылық сондай қасиетті міндет. Сондықтан қоғамға жақсылық ойлап, әділеттілікті ту еткен журналистерді бағалау – әрбір азаматтық қоғамның парызы. Құрметті журналистер, әрбір сөзіңіз, әрбір жазбаның қоғамның құлағында қалмай, жүрегіне жетсін. Қаламдарыңыз Алаштың үні, Абайдың сөзі, Мәшһүрдің мұңы болсын, – деді Нұркен Асанов.

Журналистика – ұлттың жадын жаңғыртатын күш

Қоғамдағы ағартушылықтың маңы-

зын сөз еткендердің бірі – алаштанушы ғалым, Қазақстан Республикасы Ұлттық ғылым академиясының академигі, «Қазақ газеттері» ЖШС бас директоры Дихан Қамзабекұлы болды. Ол «Сенімен Болашақ» бірлестігінің бес жыл ішінде атқарған жұмысын Алаш қайраткерлерінің елді ұйыстыру идеясымен сабақтастырып, мұндай бастамалардың тарихи негізі бар екенін айтты.

– Мен Нұркен бауырымның осы ісінен шынында да Алаш зиялыларының еңбегін көремін. Жаңа өзі айтқандай, бұл кісі Алаш мұрасына адал. Бес жылдың ішінде 17 мыңнан астам шара өткізу – өте үлкен еңбек. Оның әрбірі халыққа, үлкен-кіші демей бәрімізді елдікке, мемлекеттікке топтастыруға бағытталған. Жаңа мінберде Мәшһүр Жүсіптен мысал келтіріп, қауіпсіздік туралы өте маңызды ой айтты. Бұл маған Алаштың «Қазақ» газетінің ұстанымын еске салды. Олар қазақ өз елінің қарауылы болуы керек деген идеяны көтерді. Міне, сондай дүниені біз бүгін Нұркен бауырымыздың бастамаларынан көріп отырмыз, – деді Дихан Қамзабекұлы.

Ғалымның айтуынша, ұлттық құндылықты сақтау тек өткенді дәріптеумен шектелмейді. Оны бүгінгі қоғамға түсінікті тілмен жеткізіп, жаңа буынға жақындату – нағыз ағартушылықтың көрінісі. Осы тұрғыдан алғанда Мәшһүр Жүсіптің бес томдығын әзірлеу, Алаш қайраткерлерінің педагогикалық мұрасын жинақтап, көпшілікке қолжетімді

ету сияқты жобалардың қоғамдық маңызы зор екенін атап өтті.

Әңгіме журналистикаға ойысқанда Дихан Қамзабекұлы ақпарат құралдарының бүгінгі міндетіне ерекше тоқталды.

– Біз бүгін бәріміз де ағартушы болуымыз керек. Ахмет Байтұрсынов айдаудан оралған кезде жастарға «Мұғалім болыңдар» деп бата берген екен. Бұл жай ғана мамандық емес, ағартушы болыңдар деген сөз. Біздің еліміздің көп дүниесін өзіміз жасауымыз керек. «Мынау жоқ, мынау болмай қалды» деп айғайлаудан ештеңе өзгермейді. «Тектілер ту көтереді» деген ұғымның өзі – жауапкершілік. Жоққа шағымданбай, өзің бастап кет. Сонда еңбегінді халықтың өзі бағалайды, – деді ол.

Руханиятқа қызмет – ұлтқа қызмет

Қоғам қайраткері, тіл жанашыры Оразкүл Асанғазы бес жыл бұрын құрылған қоғамдық бастаманың бүгінде елдік мүддеге қызмет ететін қозғалысқа айналғанын айтты. Оның сөзіне, кез келген қоғамдық ұйымның өміршеңдігі атқарған жұмысымен өлшенеді, ал «Сенімен Болашақ» осы уақыт ішінде мыңдаған адамның санасына әсер ете алған.

– Осыдан бес жыл бұрын «Сенімен Болашақ» құрылған кезде әртүрлі пікір болды. «Қалай? Не үшін? Мақсаты не?» деген сұрақтар қойылды. Аз ғана уақыттың ішінде Нұркеннің әңгімесін тыңдап, қатты толқидым. Барлық шарасына қатыспасақ та, кейбіріне куә болдық. Бұл – ниеті дұрыс құрылған қоғамдық ұйым. Әділетті, Жаңа Қазақстан құру үшін әрқайсымыз дәл осылай өз мойнымызға жауапкершілік алуымыз керек, – деді Оразкүл Асанғазы.

Ол өз сөзінде Нұркен Асановтың қызы айтқан бір ауыз сөздің үлкен қоғамдық іске түрткі болғанын ерекше әсермен әңгімеледі. Спикердің пікірінше, қоғамдағы үлкен өзгерістер кейде дәл осындай қарапайым, бірақ шынайы оқиғалардан басталады. Сондықтан бес жыл ішінде атқарылған мыңдаған іс-шараның артында үлкен сенім мен табанды еңбек жатыр.

– Қаншама еңбек! 17 мыңнан астам іс-шара, 350 мыңнан астам тыңдарман... 350 мың адамның санасын селт еткізіп, рух бергенің үшін рақмет, айналайын! Бірақ Қазақстанда 20 миллион халық бар. Сол 20 миллионға кім жеткізеді? Меніңше, мұндай жобаларды Нұркен сияқты азаматтар ғана алға сүйрей алады. Кішкентай аудиторияда айтылған ойды бүкіл қазақ даласына жеткізген журналистерге рақмет! Ал солардың ішінен іріктеп, үздігін таңдаған Қазылар алқасына да алғыс айтқым келеді, – деді ол.

Сөз соңында Оразкүл Асанғазы байқау жеңімпаздарын құттықтап, бүгінгі марапатты кәсіби жетістіктің ғана емес, қоғам алдындағы адал еңбектің бағасы деп атады.

Жақсы сөз – қоғамға қызмет етудің бір жолы

Байқауға еліміздің барлық өңірлерінен 50-ге жуық баспа, интернет-басылым, радио және телеарна журналистері қатысып, қоғамдық сана, ортақ жауапкершілік, рухани мұра және азаматтық ұстаным тақырыптарындағы шығармаларын ұсынды. Қазылар алқасының шешімімен төрт негізгі номинация бойынша жеңімпаздар анықталды. «Баспа басылымындағы үздік мақала» номинациясы Екібастұз қалалық «Отарқа» газетінің бас редакторы Жанаргүл Қадыроваға, «Интернет-басылымдағы үздік жарияланым» номинациясы Baq.kz ақпарат агенттігінің тілшісі Мақпал Жұмашоваға, «Республикалық баспа басылымындағы үздік мақала» номинациясы «Egemen Qazaqstan» республикалық газетінің тілшісі Сәндібек Преновке, ал «Үздік радио немесе YouTube бағдарламасы» номинациясы «Шалқар» ұлттық радионарасының радиожурналисі Гүлнұр Омарханқызына берілді. Сонымен қатар арнайы жүлделер Qamshy.kz ақпарат агенттігі, Павлодар облыстық «Ertis» телеарнасы, Қызылорда облыстық «Qyzylorda» газеті, Kazinform халықаралық ақпарат агенттігі, Dauletten.kz ақпараттық сайты, Президент телерадиокешенінің Jibek Joly радиосы және Павлодар облыстық Halyq радиосының өкілдеріне табысталды.

«Баспа басылымындағы үздік мақала» аталымының жеңімпазы, Екібастұз қалалық «Отарқа» газетінің бас редакторы Жанаргүл Қадырова бұл марапатты жеке жетістік емес, қоғамдағы игі бастамаларды қолдайтын журналистердің ортақ еңбегіне көрсетілген құрмет деп бағалады.

– Осындай үлкен «Сенімен Болашақ» құндылықтар университетінің бес жылдық белесін бізбен бірге атап өтіп, журналистерге де көңіл бөліп отырғандарыңыз үшін алғысымды білдіремін. Мен өз мақаламды «Сенің жолың – Абай жолы, сенің жолың – Мәшһүр даңғылы» деп атадым. Бұл сөздің астарында «Сенімен Болашақ» қозғалысының бүкіл мәні мен мағынасы жатыр деп ойлаймын. Сіздердің тарих үшін, әрбір азаматтың келешегі үшін атқарып жатқан еңбектеріңіз ұшан-теңіз. Бұл қызмет туралы айта берсек, теңіздей терең, мұхиттай кең, – деді ол.

Салтанатты рәсім соңында ұйымдастырушылар мұндай шығармашылық байқаулар алдағы уақытта да жалғастынын жеткізді. Өйткені елдік мүддені, адами құндылықтарды және қоғамды жауапкершілікті насихаттайтын сапалы журналистика – қоғамның саналы тұрғыда дамуына қызмет ететін маңызды күш. Ал сол жолда еңбек етіп жүрген қалам иелерінің еңбегін бағалау – сөзге көрсетілген құрмет қана емес, елдің ертеңіне салынған инвестиция.

АИТВ ИНФЕКЦИЯСЫ КЕЗІНДЕГІ ЦИТОМЕГАЛОВИРУС

Цитомегаловирус (бұдан әрі – ЦМВ) – герпесвирустар тұқымдасына жататын адамның 5-типті герпес вирусы. Ол алғаш рет XX ғасырдың басында анықталған. 1921 жылы ғалымдар Э. Гудпастур мен Э. Талбот вирус жұқтырған үлкейген жасушаларды «цитомегалдар» («калып жасушалар») деп атаған.

ЦМВ – ұзақ уақыт бойы ағзада сақталатын жұқпалы вирус. Көптеген адамдарда инфекция ешқандай белгісіз немесе жеңіл тұмауға ұқсас белгілермен өтеді. Алайда иммундық жүйесі әлсіреген адамдарда ЦМВ ауыр асқынуларға әкелуі мүмкін. Мұндай жағдайда вирус өкпені, бауырды, көзді, ас қорыту жүйесін және орталық жүйке жүйесін зақымдауы ықтимал.

Әсіресе АИТВ-мен өмір сүретін адамдар үшін ЦМВ қауіпті. Ол өмірге қауіп төндіретін асқынулардың дамуына себеп болуы мүмкін. ЦМВ CD4-лимфоциттерді тікелей зақымдамаса да, басқа жасушаларға әсер етіп, ағзаның көптеген мүшелері мен жүйелерінің қызметін бұзады. Соның нәтижесінде АИТВ инфекциясының үдеуі жеделдеуі мүмкін.

Диагностика:

ЦМВ инфекциясын анықтау үшін дәрігер науқастың белгілерін бағалап, зертханалық тексерулердің нәтижелеріне сүйенеді. Талдау жасау үшін

ауыз қуысы мен жұтқыншақтан алынған жағынды, сілекей немесе қан қолданылады. Осы үлгілерден вирустың өзі, оның генетикалық материалы (ДНҚ) немесе ағзада вирусқа қарсы түзілген антиденелер анықталады.

Бұл инфекцияның өзіне ғана тән айқын белгілері болмайтындықтан, диагноз қоюда зертханалық зерттеулердің маңызы өте зор. Қазіргі таңда ең дәл әрі сенімді әдістердің бірі – полимеразды тізбекті реакция (ПТР). Бұл әдіс ағзадағы вирустың ДНҚ-сын анықтап қана қоймай, оның мөлшерін де бағалауға мүмкіндік береді. Соның нәтижесінде дәрігер инфекцияның белсенділігін анықтап, емдеуді дер кезінде бастауға және аурудың ауыр түрлерінің алдын алуға мүмкіндік алады.

Берілу жолдары:

ЦМВ адамнан адамға бірнеше жолмен берілуі мүмкін. Инфекция:

- жақын қарым-қатынас кезінде сілекей арқылы;

- жыныстық қатынас кезінде;

- вирус бар биологиялық сұйықтықтармен (сілекей, зәр және т.б.) байланыс арқылы;

- жүктілік, босану кезінде немесе емшек сүті арқылы анандан балаға жұғуы мүмкін.

Белгілері:

Көптеген сау ересектерде инфекция симптомсыз немесе ЖРВИ-ге ұқсас жеңіл симптомдармен өтеді, мұндайлар:

- әлсіздік;

- бұлшық еттің ауыруы;

- тамақ ауыруы;

- субфебрильді температура (37–37,5 °C).

АИТВ-мен өмір сүретін адамдарда ЦМВ инфекциясы қалай көрінеді

АИТВ-мен өмір сүретін адамдардың көпшілігінде ЦМВ ұзақ уақыт бойы ешқандай белгі бермеуі мүмкін. Алайда иммундық жүйе қатты әлсіреген кезде вирус қайта белсеніп, өкпе, көз, ас қорыту жүйесі, бауыр және басқа да мүшелерді зақымдауы ықтимал.

Мұндай жағдай көбіне АИТВ инфекциясына қарсы антиретровирустық терапияны (бұдан әрі – АРТ) қабылдамайтын немесе дәрігердің емдеу жөніндегі ұсынысма-рын сақтамайтын адамдарда кездеседі. Сондықтан АРВ терапиясын уақытылы және үздіксіз қабылдау иммундық жүйені сақтап, ЦМВ сияқты қауіпті жұқпалардың асқынуының алдын алуға көмектеседі.

АИТВ-мен өмір сүретін адамдарда ЦМВ инфекцияның ең көп таралған формалары:

- ЦМВ ретиниті – көздің тор қабатының зақымдануы, бұл көру қабілетінің нашарлауына, тіпті соқырлыққа әкеледі;

- ЦМВ эзофагиті, гастриті, энтероколиті. ЦМВ-ның аш ішектің зақымдануы көбінесе диффузды энтерит немесе илеоколит түрінде өтеді. Клиникалық көріністер әдетте ауыр, әсіресе ішек қабырғасының перфорациясы кезінде;

- ЦМВ пневмониясы – өкпенің интерстициальді қабынуы, ол жиі басқа оппортунистік инфекциялармен бірлесіп байқалады, тыныс алудың жеткіліксіздігін тудыруы мүмкін;

- ЦМВ энцефалиті – бас миы затының қабынуы, ол ошақты және жалпы ми симптомдарын тудырады, жиі ми ішілік қан құйылуларымен бірге кездеседі.

Емдеу:

АИТВ және ЦМВ инфекциясымен өмір сүретін адамдарға кешенді терапия қажет. АИТВ инфекциясы бар науқастар үшін ЦМВ ауруының алдын алу тұрғысынан маңызды аспект иммундық жүйенің функциясын қалпына келтіру. Бұл үш негізгі бағытты қамтиды:

1. Спецификалық вирусқа қарсы препараттар арқылы цитомегаловирустың белсенді репликациясын басу: ганцикловир, валганцикловир, фоскарнет. Дәрі-дәрмектер CD4 лимфоциттерінің саны қалпына келгенге дейін ұзақ курспен тағайындалады.

2. Жеке таңдалған АРТ. АИТВ инфек-

циясы бар науқастарда CD4 лимфоциттерін қалпына келтіретін тиімді АРТ ЦМВ ауруы дамуының тәуекелін едәуір төмендетеді. АИТВ-ны баспағанда және сонымен байланысты иммун жетіспеушілігін түзмей, ЦМВ инфекциясын емдеу уақытша болады және науқасты қайталанулардан қорғайды.

3. Орган-мақсаттарының зақымдануының белгілерін дәрі-дәрмек және басқа терапиялық шаралар арқылы жеңілдету.

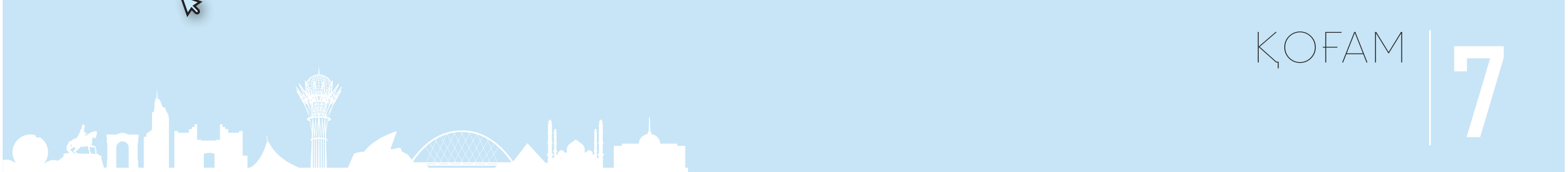
Алдын алу:

ЦМВ инфекциясына арнайы алдын алу шаралары жоқ, бірақ жұқпалы болу және вирус белсенділігін азайту үшін шаралар қабылдауға болады.

АИТВ-мен өмір сүретін адамдар иммунитетін қолдау үшін АРТ-ты тұрақты қабылдауы тиіс; физикалық белсенділікпен айналысу, дұрыс тамақтану, стрессіс өмір сүру және темекі шегу мен алкоголь сияқты зиянды әдеттерден бас тарту маңызды.

Гигиенаны сақтау шешуші рөл атқарады. Қолды жиі жуу және тек жеке гигиена заттары мен ыдысты пайдалану маңызды.

М. АБДУМАНАНОВА,
Астана қаласы әкімдігінің
«АИТВ инфекциясының
алдын алу орталығы» МКҚК
инфекционист дәрігері

Жігіттердің көпшілігі кеңес одағының кеңістігінде керзі етікпен сап түзеп, бейбіт елдің тыныштығын күзеткендер қатарынан едік. Ал Біржан әскери қызметін ауған жерінде атқарған. Ол кезде интернационалдық борыш деуші еді ғой. Сол борышы оқ пен оттың арасында өткенін кейінірек, елімізде жариялылыққа мүмкіндік туғанынан кейін білдік. Қалай болғанда да Байғараның алғыр перзенті өмірдің мән-мағынасын, қадір-қасиетін құрдастарынан ертерек ұғынғаны анық.

Біржан Ауғанстандағы әскери қызметі туралы көп айта бермейтін. Әйтсе де, интернационалистік борышын шекараның арғы бетінде өтегендер туралы дайындық бөлімінде оқып жүргенде-ақ қалам тербеді. Бір күні «Лениншіл жас» газетінің бетінде «Бачалар немесе Ауғанстан жерінде әскери борыштарын абыройлы өтеп қайтқан екі жас туралы» көлемді мақаласы жарқ ете қалғаны. Мақала 1988 жылдың 15 наурызында жарияланған еді. Мақаланың соңына «Б. Белғараев, интернационалист-жауынгер» деп қол қойыпты. «Бачалар» дегеніңіз ауған тілінен аударғанда «балалар» дегенді білдіреді екен. Мақаланың кейіпкеріне айналған «балалар» Асхат Әбдірахманов пен Марат Таңатов дайындық курсында оқитын. Болашақ тарихшылар. Күнделікті жатақханада кездесіп жүргенімізбен, оқ пен оттың ортасынан оралған жігіттер туралы Біржанның мақаласынан жан-жақты хабардар болдық.

Ол кезде республикалық жастар газетіне мақаласы шығу дегеніңіз үлкен жаңалық. Жаңалықтың көкесі журналистиканың ауылына әлі із тастай қоймаған, дайындық бөлімінде оқитын тыңдаушының мақаласы ғой. Біржан студент кезінде Ауған соғысына қатысқан интернационалист-жауынгер, КазГУ-дің филология факультетінің студенті Қожахмет Пірмашев туралы «Қожахмет неге күйінді?», осы факультеттің бірінші курс студенті Біржан Үсенов туралы «Үзілмеген үміт әні» мақалаларын жазды. Байғараның баласы осындай талабымен-ақ ұлттық журналистиканың ұпайын түгендеп, отандық ақпарат саласында әлі талай олжа салары анық еді...

Біржан Белғара «бачалардан» басталған ауған жерінде әскери борышын өтеген сарбаздардың тағдыр-талайы туралы індете жазды. Ауған соғысының астарлы ақиқатын бейбіт өмірдегі интернационалист-сарбаздар

БОЛМЫСЫ БӨЛЕК БІРЖАН ЕДІ...

Одан бері сырғып ағып қаншама уақыт өтті, сол кездегі оқиғалар бүгінде естелікке айналды. Бізді таныстырған, достастырған журналистикаға деген арман-аңсар, КазГУ қалашығы еді. Университеттің дайындық бөліміне оқуға қабылданғанбыз, шетінен қара жұмыстың қазанында қайнағандар.

дың тыныс-тіршілігімен ұштастыра баяндады. Журналистің «Даңққа дақ түсірме, ұлым!», «Ауғанда атам үшін соғысқам жоқ. Немесе ешкім де, ештеңе де ұмытылмауы тиіс», «Қара қызғалдақпен келген табыт», «Соғыстан соғыстың айырмасы жәрдемақы көлемімен ғана өлшене ме?» атты мақалалары осының дәлелі. Біржан Байғараұлының мақаласындағы әскери антына адал, «даңққа дақ түсірмеген» сарбаздардың қайсарлық кейпі мен шынайы болмысы кім-кімге де ой салары анық. Осылайша ол қалам қуатымен, өзіндік қолтаңбасымен кейінгі ұрпаққа өнеге болар қаһармандар галереясын ерекше бейнеледі. Мақалалар топтамасы арқылы. Ауғанстанда әскери борышын өтеген қазақ жауынгерлерінің шынайы бейнесі.

Айтпақшы, ауған соғысының ақиқатын әдебиетті жаны сүйетін жандарға арнап Біржан көркем дүние жазуға да кіріскен-ді. «Жетпіс жетінші жылғы жесір», «Ақ өлім» атты әңгімелері де сол тәуекелдің көрінісі. Алла ұзағырақ ғұмыр бергенде, аталған тақырып әрі қарай жалғасын тауып, іргелі шығармалар жазылар ма еді, кім білсін...

Ауған соғысы демекші, Біржан Байғараұлы осыған қатысты қоғамдағы екіұшты пікірге орай өз байламын да ашық айтатын.

«Ауған соғысына келгенде күмілжіп қалатындар бар,

алайда он сегіз бен отыздың ортасында от пен оққа түсіп опат болған жас жауынгерлердің екі дүниеде де жүздері жарық екендігіне Құдай кәміл. Ауған соғысының бір ерекшелігі де сол, әскер құрамын негізінен қыршындай жастар құрады. Ауғанстан Республикасында борышын өтеген әскери қызметкерлердің орташа жасы төмендегідей: офицерлердің жасы 26,8, прапорщиктердің жасы 27,7, сержант және сарбаздардың жасы 19,5 болды. «Қырық жыл қырғын болса да ажалды өледі» дегендей, кебенек киген көзі тірісі аман-есен елге оралып, тіршілігін жалғастырды» дейді Біржан. Бұлтартпас дәлел. Ауғанстандағы соғысқа араласқан жауынгерлерді жазғыру қисынсыз.

Кезіндегі ортақ мемлекеттің шешімімен ауған соғысына қатысқандарды әлеуметтік жағынан қолдау қажет екені сөзсіз. Олардың екінші дүниежүзілік соғысқа қатысқан ардагерлерге қай жағынан да теңестірілуі уақыт талабы.

«Соғыстан соғыстың айырмасы от кешіп, оққа кеудесін тосқандарға берілетін жәрдемақы көлемімен емес, оларға берілетін баға мен білдірілетін құрметпен өлшенуі тиіс. Ұлы Отан соғысы ардагерлерінің атақ-абыройын асқақтата отырып, өздерін ерлік істерін жалғастырушы ұрпақ толқыны ретінде танитын ауғандық ардагерлердің де өз аттарының аталарымен қатар

аталуын, бағалануын қалаулары қалай дегенде де артық тілек емес болар» деп жазғаны бар еді Біржан Белғараның «Соғыстан соғыстың айырмасы жәрдемақы көлемімен ғана өлшене ме?» («Жас қазақ» газеті, 31 наурыз 2004 жыл) атты мақаласында. Назар аударарлық мәселе еді бұл.

Айтпақшы, Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университетінің Ғылыми кітапханасында Ауған соғысына қатысты кітаптар мен деректерді жинақтау, оларды ғылыми айналымға енгізу, зерттеушілерді қажетті ақпараттық ресурстармен қамтамасыз ету мақсатында Ауған соғысының ардагері, ғалым-журналист Біржан Белғара атындағы «Ауған соғысының жылнамасы: кітаптар мен деректер» қоры ашылған. Қорда Ауған соғысына қатысты отандық және шетелдік басылымдар, архивтік құжаттар, қолжазбалар, фотоматериалдар, естеліктер мен басқа да құнды деректер жинақталған. Сондай-ақ ғалым-журналист Біржан Белғараның жеке мұрағаттық материалдары, ғылыми-публицистикалық еңбектері мен шығармашылық мұрасы сақталған. Кеңес әскерінің Ауғанстаннан шығарылған күніне орай жыл сайын дестүрлі «Отанды қорғау – азаматтық борышын» тақырыбында тәрбие сағаты, сондай-ақ патриоттық тәрбие мен тарихи сананы қалыптастыруға бағытталған ғылыми-танымдық іс-шаралар

ұйымдастырылып келеді. Бұл шаралар жас ұрпаққа Ауған соғысының тарихи тағылымын танытуға, ардагерлердің ерлігін насихаттауға және олардың есімін ұлықтауға қызмет етеді.

Журналист Біржан Белғараның «Өркен» республикалық студент-жастар газетінде тоталитарлық жүйе қарсы күрескен Желтоқсан көтерілісінің қаһарманы Хасен Қожа-Ахметпен болған сұхбаты (Ақиқат жалғандықпен ақталмайды, 20 сәуір, 27 сәуір 1991 жыл) екі нөмірге жарияланды. Қоғамда үлкен серпіліс туғызған сұхбат болды. Оның сыртында «Жас қазақ» газетінде бас редактордың орынбасары қызметінде де Біржан оралымды ойларымен оқырманның көкейіндегісін тап басып, заманауи сұранысқа жауап беретін басылым шығаруға да белсене араласты.

Біржан Байғараұлының журналистикадағы қолтаңбасы бір төбе де, мемлекеттік тілдің қолданыс аясын кеңейту саласындағы еңбегі ерекше. Мемлекеттік тілдің мәртебесін асқақтату жолындағы жұмыс Біржанның Алматы қалалық әкімдігі Тілдерді дамыту басқармасы бастығы қызметінен (28 жаста болатын) бастау алды. Оның қазақ тілін қайтсем де төрге оздырамын деген қимылы жанқиярлық әрекетті талап еткені белгілі. Ол кезде мемлекеттік тілдің мәртебесін орнықтыруға қарсылардың тіпті қарасы қалың еді.

Алматыны қазақыландырудың бір тетігі Тілдерді дамыту басқармасына қатысты екені мәлім. Егемендіктің елең-алаңында қазақ тілін тұғырына қондыру оңай болған жоқ. Азат елдің идеологиясымен үйлеспейтін бас қаладағы қаптаған көше атауларын ауыстыру қиямет қайым еді. Пастер көшесіне Мұқағали ақынның есімін беру туралы шешім өткенді көксейтіндер тарапынан кәдімгідей қарсылық тудырғаны да есте. Біржанның арпалыса жүріп ана тілінің абыройын асқақтатуға бүкіл күш-жігерін жұмсағанының арқасында көше атаулары ұлт қайраткерлерінің есімін иелене бастады.

Біржан Байғараұлының мемлекеттік тілді меңгертуге орай тәжірибелік түйіні бар. Төмендегідей: «Не нәрсені алсаңыз да, жүрекке терең бойламай, алпыс екі тамырды иіте ме? Соның ішінде тіл деген құдіретті жүрекпен ұқпаса, көкейге қона ма?»

Өмірінің соңғы жылдары Мәдениет министрлігі Тіл комитетінің Ш. Шаяхметов атындағы Тілдерді дамытудың республикалық үйлестіру-әдістемелік орталығының директоры лауазымында Біржан Белғара мемлекеттік тілдің өрісін кеңейтуде қыруар жұмыс атқарғаны мәлім. Өзі айтпақшы, мемлекеттік тілді үйренушілерге «жүрекпен ұғындыруға» тырысты.

Орталық әзірлеген «Мультимедиялық сабақтар» электронды оқулықтар заманауи технологияны пайдаланудың ізашар бастамасы еді. Сондай-ақ «Қазақстан Республикасы мемлекеттік қызметшінің тілдік портфелі» жүйесі де құзырлы орындар қызметкерлерінің мемлекеттік тілді мейлінше жедел меңгеруіне септігін тигізді. Қазіргі кезде мемлекеттік қызметшілердің мемлекеттік тілде құжат айналымын кең ауқымда жүзеге асырып жатса, ол кезінде Біржан Белғара бастаған ұжымның еселі еңбегінің арқасы дер едік.

Біржан Байғараұлы мемлекеттік тілдің қолданыс аясын іс жүзінде кеңейтумен қатар, оны ғылыми тұрғыдан да тұжырымдап, тәжірибе мен теорияны ұштастырып, 2000 жылдың 27 қыркүйегінде әл-Фараби атындағы ҚазҰУ-де кандидаттық диссертация қорғады. Тақырыбы – «Қазақстандық баспасөздегі мемлекеттік тіл мәселесі (1989-1999 жж.)». Баспасөздің ықпалынсыз мемлекеттік тілдің өрісі кеңейе ме? Аталған еңбекте мемлекеттік тілдің мәртебесін лайықты деңгейіне көтеру жолындағы баспасөздің әлеуеті мен мүмкіндігі жан-жақты сарапталды.

Байғараның баласы ұрпақтар сабақтастығына да айрықша құрметпен қарайтын. Алдыңғы буынның өнегесін әрқашан кейінгілерге үлгі етіп отырушы еді. Мәселен, Мемлекеттік тіл үйрету орталығына оның алғашқы ұйымдастырушысы Шайсұлтан Шаяхметовтің атын беру туралы бастама көтеріп, соны жеріне жеткізген де Біржан Белғара болатын.

... Өмір деген сырғып өтіп жатыр. Құдайға шүкір, Біржанның Ақберен мен Ақәділінен тараған ұрпақ атасының мұрасымен танысып, мақтан етерліктей деңгейге жетті. Құдай қосқан жары тарих ғылымдарының докторы, профессор Данагүл Ахметкәрімқызы сол немерелердің қызығын көріп, Біржан әулетіне атасының өнегесі мен тағылымын ұғындырып келеді.

Ғабит МҮСІРЕП, журналист

АСТАНА ҚАЛАСЫ ӘКІМДІГІНІҢ ҚАУЛЫСЫ

27.07.2026

№510-2585

Астана қаласы әкімдігінің кейбір қаулыларына өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы

Қазақстан Республикасының Жер кодексінің 84-бабына, «Қазақстан Республикасындағы жергілікті мемлекеттік басқару және өзін-өзі басқару туралы» Қазақстан Республикасы Заңының 37-бабына сәйкес, «Қазақстан Республикасы астанасының мәртебесі туралы», «Мемлекеттік мүлік туралы» Қазақстан Республикасы заңдарына сәйкес, Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2024 жылғы 25 қаңтардағы № 33 қаулысымен бекітілген Астана қаласының Бас жоспарын іске асыру мақсатында, Астана қаласының әкімдігі **ҚАУЛЫ ЕТЕДІ:**

1. Астана қаласы әкімдігінің кейбір қаулыла-

рына қосымшаға сәйкес өзгерістер мен толықтырулар енгізілсін.

2. «Астана қаласының Ішкі саясат басқармасы» мемлекеттік мекемесі осы қаулы қабылданған күннен бастап үш жұмыс күні ішінде оны бұқаралық ақпарат құралдарында жариялауды қамтамасыз етсін.

3. Осы қаулының орындалуын бақылау Астана қаласы әкімінің орынбасары Е.К. Өтебаевқа жүктелсін.

Әкім

Ж. Қасымбек

Астана қаласы әкімдігінің 2026 жылғы «27» 07

№510-2585 қаулысына қосымша

Өзгерістер енгізілетін Астана қаласы әкімдігінің бұрын қабылданған қаулыларының тізбесі

1. «Мемлекет мұқтажы үшін жер учаскелерін мәжбүрлеп иеліктен шығару (сатып алу) туралы» Астана қаласы әкімдігінің 2024 жылғы 3 мамырдағы № 510-1570 қаулысына келесі өзгерістер енгізілсін:

жоғарыда көрсетілген қаулының 1-тармағындағы «2024 жылғы22 шілдеден бастап 2025 жылғы 22 шілдеге дейін» деген сандар мен сөздер «2026

жылғы 1 қарашадан бастап 2027 жылғы 1 қарашаға дейін» деген сандармен және сөздермен ауыстырылсын.

жоғарыда көрсетілген қаулының 1-тармағындағы «Есіл» деген сөз «Нұра» деген сөзбен ауыстырылсын; жоғарыда көрсетілген қаулыға қосымша келесі жаңа редакцияда жазылсын:

Астана қаласы әкімдігінің 2024 жылғы «3» мамырдағы №510-1750 қаулысына қосымша

Мемлекет мұқтажы үшін мәжбүрлеп иеліктен шығарылатын жер иелерінің тізбесі

Р/с №	Жер учаскесінің кадастрлық нөмірі	Меншік иесі және жер пайдаланушы	Жер учаскесінің ауданы (ш.м.)	Алып қойылатын жер учаскесінің ауданы (ш.м.)	Жер учаскесінің орналасқан жері	Жер учаскесінің нысаналы мақсаты	Құқығы
1	2	3	4	5	6	7	8
1	21-335-141-237	«BI Development Astana» ЖШС	12934	12934	Астана қаласы, «Нұра» ауданы, Е518 көшесі, №14 учаске	Тауарлық ауыл шаруашылығын жүргізу	Жеке меншік
2	21-320-141-479	«ZOOM-ASTANA-2030» ЖШС	889200	1	Астана қаласы, «Нұра» ауданы,Е706 көшесі, №2Б учаске	Тауарлық ауыл шаруашылығын жүргізу	Жеке меншік
3	21-320-141-529	«Астана қаласының Құрылыс басқармасы» ММ	22319	22319	Астана қаласы, «Нұра» ауданы, Е518 көшесі, №11 учаске	Ауылшаруашылығы өндірісі	Жеке меншік

2. «Мемлекет мұқтажы үшін жер учаскелерін мәжбүрлеп иеліктен шығару (сатып алу) туралы» Астана қаласы әкімдігінің 2026 жылғы 15 маусымдағы № 510-2065 қаулысына келесі өзгеріс енгізілсін:

жоғарыда көрсетілген қаулыдағы қосымшаға:

«Меншік иесі және жер пайдаланушы» деген бағанда:

реттік нөмірі 7-жол «Носова Раиса Филиппова» деген сөздер «Рулёв Иван Николаевич, Рулёва Алла Анатольевна» деген сөздермен ауыстырылсын.

2026 жылғы 27 шілдеде білім беру саласының ардагері, ұлағатты ұстаз **Маканова Дәметкен Иманғалиқызы** 77 жасына қараған шағында ауыр сырқаттан кейін дүние-ден озды.

Дәметкен Иманғалиқызы – «Еуразия гуманитарлық институтының жоғары колледжі» мекемесінің іргетасы қаланған алғашқы күннен бастап еңбек еткен, оқу орнының қалыптасуы мен өсіп-өркендеуіне өлшеусіз үлес қосқан бірегей тұлға. Ол өз өмірін тұтастай ұрпақ тәрбиесі мен білім беру саласына арнады. Колледж ашылған жылдан бастап осы қара шаңырақта аянбай қызмет етіп, ұзақ

жылдар бойы директордың оқу жөніндегі орынбасары лауазымын абыроймен атқарды. Басшылық қызметте жүріп өзінің биік парасатымен, принципшілдігімен және іскерлік қабілетімен оқу орнын үлкен жетістіктерге жеткізсе білді.

Колледж ұжымы ардақты ұстаз, аяулы ана, асыл жанның отбасына, перзенттері мен туған-туыстарына терең қайғырып, ортақтасып көңіл айтады.

Ұлағатты жанның жарқын бейнесі біздің жүрегімізде мәңгі сақталады. Марқұмның топырағы торқа, жаны жәннатта болсын.

Колледж ұжымы

«БОЛАШАҚ ОЙЫНДАРЫ 2026» БАСТАЛДЫ

Астанада 29 шілде мен 9 тамыз аралығында өтетін әлемдік деңгейдегі ірі іс-шара – «Болашақ ойындары 2026» (GOTF 2026) powered by Samruk-Kazyna халықаралық турнирі кеше елордадағы «Барыс Арена» спорт кешенінде бастау алды. Бас қалада алғаш рет киберспорт, дәстүрлі спорт түрлері мен заманауи технологиялар бойынша бірнеше ірі дене шынықтыру нысандарында өтетін маңызды турнирге 34 елден 800 спортшы қатысып, олар сегіз фиджитал дисциплина бойынша бақ сынайды.

Райхан
РАХМЕТОВА

ФИДЖИТАЛ СПОРТЫН ДАМЫТАДЫ

Турнирді Туризм және спорт министрлігі мен Астана қаласы әкімдігінің қолдауымен «Қазспортинвест» АҚ ұйымдастыруда. Ұйымдастырушылардың айтуынша, турнирді өткізу Қазақстанның жоғары деңгейдегі халықаралық жарыстарды ұйымдастырудағы тәжірибесін кеңейтуге мүмкіндік беріп, елдегі фиджитал-спорт пен киберспорттың дамуына қосымша серпін әкеледі және жастарды спортқа тарту үшін жаңа мүмкіндіктер ашады. Заманауи жас ұрпақ цифрлық технологияларды белсенді пайдаланады. Фиджитал-формат осы қызығушылықты физикалық

және әлемдік спорт пен киберспорт сахнасының басқа да танымал қатысушылары бар. Бір жыл бойы клубтар мен спортшылар әртүрлі елдерде қоғамдастық мүшелері ұйымдастырған жарыстарда өнер көрсетіп, Астанаға келу құқығына ие болды.

Барлық сегіз пәндегі халықаралық көшбасшылармен қатар Қазақстан өкілдері де өнер көрсетеді. Турнирде ел намысын 11 команда мен қатысушы қорғайды. Phygital Football UFL presented by Samruk-Kazyna пәнінде ACF xAllur және UEL Team, Phygital Basketball presented by Halyk Fund пәнінде PBC Astana және GTB KZ, ал Phygital Fighting presented by Kazzinc пәнінде Future Nomads ойнайды. Қазақстандық қатысушылар үшін іріктеудің негізгі жолы кез келген адам қатыса алатын ашық турнир болды. Оның қорытындысы бойынша Rune Eaters, DIGA Esports, TeamKZ

Presented by Halyk Fund болады, ол бойынша жарыстар 29 шілде мен 3 тамыз аралығында болады. Содан кейін бағдарламаға Battle Royale: PUBG BATTLEGROUNDS Presented by Alatau City Bank, MOBA PC Dota 2 Presented by Bank CenterCredit, Phygital Shooter CS 2 Presented by Yandex GO, Phygital Football UFL Presented by Samruk-Kazyna, MOBA Mobile MLBB Presented by FREEDOM, Phygital Dancing Presented by Solidcore Resources және Phygital Fighting Presented by Kazzinc кіреді. Турнир 9 тамызда аяқталады.

ЖАЛПЫ ЖҮЛДЕ ҚОРЫ 4,65 МЛН ДОЛЛАР

Демеушілік қаражат есебінен қалыптасқан «Болашақ ойындары 2026» (GOTF 2026) powered by Samruk-Kazyna жалпы жүлде қоры 4,65 миллион АҚШ долларын құрайды. Ең ірі төлемдер MOBA PC Dota 2 Presented by Bank CenterCredit және Battle Royale: PUBG BATTLEGROUNDS Presented by AlatauCity Bank пәндерінде қарастырылған, әр пән бойынша бір миллион АҚШ долларынан болады.

Турнирдің ресми басталуын «Болашақ ойындары 2026» (GOTF 2026) powered by Samruk-Kazyna спорттық және технологиялық құрамдас бөліктерін біріктіретін ашылу салтанаты береді. Бағдарламаға AI-графика, LED-инсталляциялар, лазерлік және жарық эффектілері, сондай-ақ роботтандырылған элементтер кіреді. Салтанатты іс-шараны тікелей эфирде Жібек жолы, Qazsport және Хабар телеарналары көрсетеді, ал онлайн-трансляция GOTF Astana 2026 Powered by Samruk-Kazyna ресми YouTube-арнасында және Phygital+ платформасында қолжетімді болады. Ашылу салтанатын Қазақстандағы және шетелдегі көрермендер тамашалай алады.

Жарыстарға Freedom Ticketon ресми операторы, Freedom SuperApp мобильді қосымшасы және турнир сайтындағы интеграциялық виджеттер арқылы сатылатын билеттермен кіруге болады. Көптеген пәндердің топтық кезеңдеріне ересектерге арналған билет құны 8000 теңгеден, студенттік билет 6000 теңгеден, балалар билеті 4000 теңгеден басталады. Финалдық матчтарға билеттер ересектер үшін 10000 теңгеден, студенттер үшін 7500 теңгеден және балалар үшін 5000 теңгеден жоғары болады. Phygital Fighting Presented by Kazzinc пәніне

ересектер билетінің құны 10000 теңгені, студенттер билеті 7500 теңгені құрайды. Phygital Dancing Presented by Solidcore Resources жарысына кіру тегін.

800 ЕРІКТІ ЖҰМЫЛДЫРЫЛДЫ

Барлық алаңдарда жарыстарды ұйымдастыруды 800 ерікті қамтамасыз етеді. Оған 1400-ден астам өтінім түсті, іріктеуден кейін қорытынды пул шамамен 900-1000 үміткерді құрады. Негізгі жұмыс құрамына кірмеген қатысушылар резервке ауыстырылды. Еріктілер бағдарламасына 16 жастан асқан, шет тілін B1-B2 және одан жоғары деңгейде меңгерген, командада жұмыс істей алатын және жаңа жағдайға тез бейімделетін үміткерлер жіберілді.

ОЛИМПИАДАЛЫҚ КОЛЛЕКЦИЯ КӨРМЕСІ

«Болашақ ойындары – 2026» халықаралық мультиспорттық турнирі аясында Қазақстан Республикасының Ұлттық музейінде «Афинадан Астанаға дейін: Владимир Потанин коллекциясындағы Олимпиада жәдігерлері» атты бірегей көрме ашылды.

Экспозицияда 1896 жылғы алғашқы заманауи Олимпиада ойындарынан бастап бүгінгі күнге дейінгі олимпиадалық тарихты баяндайтын 140 түпнұсқа жәдігер ұсынылған. Келушілер олимпиадалық медальдар, алаулар, дипломдармен қатар қазақстандық даңқты спортшылардың жеке заттары мен тарихи жәдігерлерін тамашалай алады.

Көрменің ашылу салтанатында Қазақстан Республикасы Туризм және спорт министрінің орынбасары Серік

ҚАУІПСІЗДІК ПЕН КІРУ ТӘРТІБІ

Турнир өтетін барлық спорт нысандарында құқық қорғау органдары мен арнайы қызметтердің күшімен тәулік бойы құқықтық тәртіп пен қоғамдық қауіпсіздік қамтамасыз етіледі. Алаңдарға кіру тек ресми шақыру билеті, белгіленген үлгідегі билет немесе аккредитациялық бейджі болған жағдайда ғана мүмкін болады. Нысандарға кіру кезінде жеке QR-кодтарды міндетті түрде сканерлеу қарастырылған. БАҚ өкілдері үшін кәсіби аппаратураны техникалық тексеру пункттері бар жеке кіру топтары ұйымдастырылады.

Жарасбаев ұйымдастырушыларға алғыс білдіріп, жобаның тарихи және тәрбиелік маңызын ерекше атап өтті.

«Бұл көрменің Астанада өтіп жатқан «Болашақ ойындары – 2026» мульти-спорттық шарасымен қатар келуі – дұрыс жасалған қадам. Келген қонақтар үшін де, әлемдік доданың тарихи жолын көрсету тұрғысынан да оның маңызы зор. Жас ұрпақ үшін өткен дәуірдің естелігін көзбен көріп, сол кезеңнің рухын сезінуге таптырмас мүмкіндік», – деді Серік Жарасбаев.

Көрме олимпиадалық мұраны заманауи технологиялармен ұштастырып, өткеннің спорттық құндылықтарын болашақтың фиджитал спортымен байланыстыратын ерекше мәдени жобаға айналды.

белсенділікпен, спорттық бәсекелестікпен және командалық жұмыспен біріктіруге мүмкіндік береді. Сонымен қатар мұндай деңгейдегі халықаралық жарыстарды өткізу Астананың туристік тартымдылығын арттыруға және Қазақстанның халықаралық имиджін нығайтуға ықпал етеді.

«Болашақ ойындары 2026» (GOTF 2026) powered by Samruk-Kazyna турнирінің ерекшелігі - жарыстың клубтық форматы болмақ. Дәстүрлі халықаралық турнирлерден айырмашылығы, мұнда ұлттық құрамалардың қатысуы қарастырылмаған, әртүрлі ұлт спортшылары бір клубтың құрамында өнер көрсете алады. Фиджитал-пәндерде командалар алдымен виртуалды аренада кездеседі, содан кейін жарысты футбол алаңында, баскетбол паркетінде немесе татамиде жалғастырады.

Турнирге барлық сегіз пән бойынша жетекші халықаралық клубтар мен командалар қатысады, олардың қатарында Team Spirit, T1, Team Falcons, Xtreme Gaming, Vici Gaming, Boca Juniors, Valencia Basket, LGD.Pinghu, TwistedMinds, Bigetron by Vitality

және Гүлназ Аманғали жолдама алды. Басқа қатысушылар қабылдаушы қала квотасы, халықаралық кезеңдердің нәтижелері және бұрынғы чемпиондар квотасы бойынша өтті.

ТӨРТ НЫСАНДА ӨТЕДІ

Жарыстар елорданың бірден төрт спорт нысанында өтеді. Qazaqstan жеңіл атлетикалық спорт кешені Phygital Football UFL Presented by Samruk-Kazyna, Phygital Basketball Presented by Halyk Fund және Phygital Fighting Presented by Kazzinc пәндерін қабылдайды. Жақсылық Үшкемпіров атындағы Жекпе-жек сарайында MOBA Mobile MLBB Presented by FREEDOM және MOBA PC Dota 2 Presented by Bank CenterCredit бойынша жарыстар өтеді. BEELINE ARENA Ұлттық теннис орталығы Battle Royale: PUBG BATTLEGROUNDS Presented by Alatau City Bank және Phygital Shooter CS 2 Presented by Yandex GO үшін алаңға айналады. Phygital Dancing Presented by Solidcore Resources сайысы «Барыс Аренада» ұйымдастырылады.

Алғашқы пән Phygital Basketball

Редакция қолжазба иелерінің пікірлері мен көзқарасын бөлісуі шарт емес.

Газет ҚР Ақпарат және коммуникациялар министрлігінің Ақпарат комитетінде 23.05.2018 ж. тіркеліп, №17120-Г куәлігі берілген. Меншік иесі: «Elorda Aqparat» ЖШС

Директор –
Олжас СЫДЫҚБЕК

Бас редактор –
Еркін ҚЫДЫР

Бас редактордың орынбасары –
Ғалым ҚОЖАБЕКОВ

Газетте жарияланған материалдарды сілтемесіз көшіріп басуға болмайды.

Газет сейсенбі, бейсенбі және сенбі күндері шығады.

Жарнама мен хабарландырулардың мазмұнына жарнама беруші жауап береді.

Газет «ASTANA AQSHAMY» газеті редакциясының компьютерлік орталығында теріліп, қатталды.

Тираж – 5 100. Апталық таралымы – 15 300

Тапсырыс № 89

Баспахана: Астана қаласы,

Сілеті көшесі, 30-үй

«Медиа-холдинг «ERNUR» ЖШС

Редакция мекенжайы:
010000, Астана қаласы,
Достық көшесі, 13, «Нұрсая-2» ТК

Va-reklama@mail.ru
aqsham1990@mail.ru

Кезекші редактор – Гүлбаршын ӨКЕШҚЫЗЫ